

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřižkové služby
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTRIŽEK Z ČASOPISU

Svobodné slovo, Praha

17. 11. 1982

ze dne

Jak v divadle přšlo

Pršelo téměř nepřetržitě: hlučně za scénou, mokře a naturalisticky na scéně; herci se nemuseli tvářit, že jsou provhlí, neboť taková skutečně byli, a diváci se nemuseli tvářit pobaveně, protože se opravdu bavili. Název nové hry, kterou uvádí Divadlo Jára Cimrmana, zní stručně a výstižně LIJAVEC.

JEN MÁLOKTERÁ z našich scén má tak vyhraněnou poetiku, úzký tematický okruh, pevnou strukturu představení (s nezbytným seminářem) a v neposlední řadě i poměrně stále složení publika, jako cimr-

manovský soubor. I když jeho duchovní vůdcové Ladislav Smoljak a Zdeněk Svěrák v posledních letech rozšířili svůj akční rádius také o filmovou veselohru — a díky tomu vzrostl rovněž okruh lidí, kteří objevili jejich svěbytný druh humoru — nejosobitější jsou na jevišti svého divadla, které je pohřbchu stále vyprodáno.

LIJAVEC navazuje na předchozí představení, alespoň co se týče formální podoby (rozdělení večera na „přísně vědecký“ seminář a vlastní hru) a odkazů na život a dílo fiktivního myslitele, všestrašného a nekonečně inspirativního Jára Cimrmana, který se tentokrát ocitá ve starobinci jako vynálezce lidových anekdot. A ačkoliv stavba příběhu, prokládaného svéráznými písničkami (nezapomenutelný je Elektrický valčík), herečtí protagonisté, osobitý jazyk a převážně slovní humor, jsou klasicky cimrmanovské, samotné drama — proč tak Lijavec nenazvat — se v tomto případě stává něčím víc než jen zábavnou parodií. V nadčasové rovině se vysmívá lidské malosti, hlouposti, prospěchářství, ale také falešnému vlastenčení a hrdinství, které začíná i končí na verbální bázi. A jestliže v některých věcech hra pouze doplňovala seminář, Lijavec původní promluvy graduje a stává se úsměvnou i provokující dominantou krásného hraní podle cimrmanovských pravidel. spa

C. Cimrman: Lijavec

PRAZSKA INFORMACNÍ SLUŽBA

odbor výstřižkové služby

Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Lidová demokracie, Praha

- 5. V. 1982

ze dne

Nový Jára Cimrman

(4k): Branické Divadlo Járy Cimrmana zaujalo mezi pražskými malými scénami pevnou pozicí osobitou mystifikační poetikou, jejíž původ bychom mohli hledat až někde u Haška. Překvapivá myšlenková spojení a permanentní střetávání divadelního a nedivadelního principu zajišťují jeho produkcím spontánní divácký ohlas. Nelze přehlédnout, jak citlivě Divadlo Járy Cimrmana registruje například pokleslou podobu současné češtiny, s níž se setkáváme na každém kroku. Tady už cimrmanovský naivismus přestává být tak zcela naivní a stává se aktuální satirou. Pole pro cimrmanovskou aktivitu je skutečně nevyčerpatelné. Dosvědčuje to i poslední hra z mistrovy pozůstalosti Lijavec, které pomohli na svět opět L. Smoljak a Z. Svěrák. Podle ustálené zvyklosti se představení skládá ze dvou částí: semináře, v němž cimrmanologové L. Smoljak, P. Vondruška, J. Vozáb, J. Hraběta a P. Brukner objasňují některé reálie vážící se ke hře, a hry samotné. Tentokrát je to psychodrama s vlasteneckou tendencí, sehrané v realistické dekoraci chovanci starobince ve Frymburku (jedním z nich je i Cimrman) v posledních dnech habsburské monarchie. K semináři jen malou připomínku: Jeho aktéři by měli zůstat tím, čím jsou, to jest cimrmanology, a nedoplňovat své jevištní „bytí“ o individuální rysy. Tam, kde se o to snaží, sahají k tradičním hereckým prostředkům, a ty pochopitelně nejsou jejich doménou.

- 4. III. 1982

Z PRVNÍ ŘADY

JK
 Jiskrný duch Járy Cimrmana ční jako nepřehlédnutelný mezník v dějinách moderní vědy, techniky a umění. A jestliže jeho rozsáhlé dílo dosud nepožívá ve světě plného uznání, je to pouze vinou skutečnosti, že se z něj zachovala jenom malá část. Díky systematickému úsilí cimrnologické společnosti se však tato situace začíná pomalu zlepšovat a stále více se přesvědčujeme, že ten skromný český Vídeňák či vídeňský Čech zanechal po sobě stopy v mnoha oborech lidské činnosti, nepřekvapí proto, že stranou jeho pozornosti nezůstaly ani problémy gerontologie, tedy nauky o stárnutí organismů. Jako vždy byl i tento myslitelův zájem vyvolán praktickými potřebami: v daném případě vlastním stářím a pobytem ve starobinci nevalné úrovně. Je přitom typické, že své důkladné exaktní poznatky Cimrman zároveň převedl také do uměleckého tvaru — dramatu **Lijavec**.

Nastudování tohoto díla se jako první z našich scén ujalo Divadlo Járy Cimrmana v Praze; pietní a citlivou rekonstrukci, jakož i úpravu hry provedli osvědčení zastánci Mistrova odkazu Zdeněk Svěrák a Ladislav Smoljak, z nichž druhý představení nastudoval i režijně.

Vlastní hře předchází beseda, která si zachovává formu tradičních úvodních seminářů a v níž se diváci seznamují se všemi okolnostmi a příčinami vzniku díla; tentokrát mají možnost snad více než kdy jindy ocenit důvtipné propojení faktografického výkladu se samou hrou.

Co říci k dramatu (jak se posléze ukáže vlastně psychodramatu) **Lijavec**? Především to, že ač vznikalo za podmínek značně pochmurných — nekorektní jednání vedení starobince vůči Cimrmanovi, stupňující se národnostní útlak v Rakousko-Uhersku atd. — přece jen je prodchnuto Cimrmanovým bytostným optimismem a hřejivým humorem, tak charakteristickým pro jeho celoživotní tvorbu. Tento humor se však neváhá změnit v ironický šleh a škleb všude tam, kde Cimrman stihá principy lidské hlouposti, zaprodanectví a prázdného tlachání. Pod chápavým režijním vedením se přitom plně uplatní osobitý projev herců, z nichž jmenujme všechny: Jana Hrabětu a s ním alternujícího Jana Kašpara, Svěráka se Smoljakem, Jaroslava Vozábu a Jaroslava Weigela, Miloně Čepelku a Pavla Vondrušku, stejně jako Petra Bruknera a Jaroslava Kotka. Kromě toho, že hrají, také zpívají na melodie Jaroslava Uhlíře.

Zřejmě nevyčerpatelná je síla poetické mystifikace, nekonečná je síla krásné člověčí hravosti. Divadlu Járy Cimrmana patří dík za toto poznání.

Jiří Strnad

PRAŽSKÁ INFORMACNÍ SLUŽBA
odbor výstřižkové služby
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTRIŽEK Z CASOPISU

Svobodné slovo, Praha

22. 1. 1982

Dnes má slovo

^{IK} režisér Ladislav SMOLJAK, který nastudoval hru Lijavec, jejíž premiéru uvádí dnes večer Divadlo Járy Cimrmana v Praze-Braníku.

„Lijavec je mistrovým (rozuměj Cimrmanovým) devátým dílem. Vytvořil je na sklonku svého života a my jsme je společně se Zdeňkem Svěrákem upravili pro současné jeviště. Cimrman hru koncipoval pro své kamarády ze starobince a jednotlivé role jsou, jak se říká, šity stařečkům přímo na tělo. Domnívám se, že diváci sami uvidí, že také členové souboru Divadla Járy Cimrmana se v nich cítí velice dobře.“

ROVNOST, 4.2.02, p. 12

V Třebíči se hraje Lijavec

Třebíč • Městské kulturní středisko v Třebíči pořádá dnes v 17 a ve 20 hod. v sále Národního domu představení Divadla Járy Cimrmana Lijavec. Ve hře s opravdovým deštěm se představí Zdeněk Svěrák, Jaroslav Weigel, Miloň Čepelka, Václav Kotek a Bořivoj Panc. Následující den v prostorách Malovaného domu v Třebíči v 15 hod. členové divadla slavnostně zahájí výstavu nazvanou Světoběžník a vynálezce Járy Cimrman. (gog)

K 13 150

VÝSTŘIŽEK Z CASOPISU

Mladá fronta, Praha

19. V. 1982

ze dne

kultura **MF**



J. Wetzel a M. Čepelka ve hře
Lijavec

FOTO: M. ZUSČAK

Po několika letech odmlky dočkali se příznivci pražského Divadla Járy Cimrmana další premiéry pod názvem LIJAVEC. Hra se prakticky neliší svým půdorysem od předchozích osmi. První část představení patří odbornému semináři, ve kterém znovu obdivujeme schopnost cimrmanologů připravit si půdu pro vtip, druhá část je pak ve znamení nastudované ukázky z Mistrova divadelního odkazu. Zasmějeme se tu lid-

LIJAVEC

ské hlouposti a křiváctví, ale ne jenom to... Jednoaktovka LIJAVEC nás zavádí do prostředí pošumavského starobince, kde tráví Cimrman poslední léta svého života. Podstatnou, nebo spíš převratnou, novinkou je, že se ve hře představí Mistr divákům osobně. Na střídačku ho hraji Ladislav Smoljak a Zdeněk Svěrák (jak jinak, kdo by si taky nechal ujít životní roli!), kteří si určitě moc a moc lámali hlavu, jak Cimrmanovu postavu prezentovat. Patří k největším kladům hry, že Jára Cimrman dostal především lidský rozměr. Životem nemilosrdně zvalchovaný vynálezce, pedagog, osvěťář, dramatik atd. to nemá v starobinci zrovna nejlehčí

tip **MF**

Jeho křepký duch je však ve svém optimismu nezdojný a nezničitelný. Jediný ústupek, který si povolí, je kompenzace „psychodramatem“, sehraným spolu s ostatními chovanci starobince, ve kterém údajně přijíždí Cimrmanův zastánce. Jenomže to už se blíží večerka a čtyři chovanci v podvlékačkách skáčkou honem do nevábnych postelí, aby unikli uzlu na konci ručnku, kterým práská vrchní světnicová Králová. Babizna odejde, dlouhou chvíli je jenom tma a ticho. Teprve pak prosvětlí tmu sporé světlo svíčky. Cimrman předává ústavnímu posluhovi desky s novou hrou a šeptmo mu sděluje, kam hru poslat. Neúspěšný snělek nepřestává navzdory svému flasku věřit, že „jeho Pražané ho pochopí“.

Důvod, proč doporučuji představení LIJAVEC jako Tip Mladé fronty, nespočívá pouze ve vančurovském „smátl se je lépe vědět“. Často potkáváme své známé, kteří zehrají nad nějakým svým nezdařením na pracovišti, při sportu či na poli kulturním. Právě tyhle „zhrzené“ by měl Cimrmanův optimismus nakazit. Vždyť to chce jen zatnout zuby, makat a věřit ve vlastní schopnosti.

VIKTORIN ŠULC